

L'art no ens salvarà, però ajuda

Estic llegint "L'home a la recerca de sentit", de Viktor E. Frankl. A la part final del llibre, hi ha una petita obra de teatre: "Sincronització a Birkenwald", on s'estableix una conversa entre els filòsofs Spinoza, Sòcrates i Kant. Entre tots, arriben a la conclusió que només hi ha una manera de despertar el desig de veritat dels humans. Ja que, segons ells, ni els savis poden fer res amb el seu discurs racional. Quan els savis diuen la veritat són presos per bojos. Pels humans, avui en dia, el més inversemblant de tot és la veritat.

En Sòcrates proposa una solució, diu: "la gent d'allà baix només es deixa influir per l'art". I Spinoza li contesta: "L'art és origen de fantasies, contribueix als mites o a la poesia, però no pas a la veritat". Davant d'aquesta resposta Kant li replica: "la irrealitat mostrada als homes és més a la vora de la veritat que no pas les realitats humanes". Sòcrates respon: "hauríem de mostrar als homes alguna cosa de la seva pròpia realitat a fi que descobrissin la seva pròpia veritat". Finalment, decideixen fer una obra de teatre on ells són actors. En l'obra, el marc dels esdeveniments és el camp de concentració de Birkenwald. Parlar d'art és el recurs que els hi permet encetar l'obra de teatre sobre el sentit de l'existència humana (sobre la veritat de l'existència humana).

Però, de debò l'art és una bona forma d'explicar veritats? Sí i no. L'art és una forma de coneixement. L'art és una primera aproximació a la veritat, és la seducció immediata. I, efectivament, fa despertar el desig de veritat. Quan llegeixes, escoltes, sents o toques una obra d'art pot passar que tot quedi igual. L'obra no t'ha seduït, l'obra no estava a la teva altura (potser per sobre o potser per sota), l'obra no et diu res. Caldrà copsar d'altres obres que sí que t'emocionin i et facin veure veritats amagades en la realitat. Tanmateix l'art per si sol no va enlloc. Ja que l'art també pot expressar mentides i allunyar-se totalment de la realitat. Per exemple, què són sinó les fotografies retocades i manipulades per fotoperiodistes? I els falsos documentals? L'art, a vegades, és només la superfície. Per conèixer amb profunditat la realitat, també ens cal la ciència, la filosofia i la fe. Aquestes massa sovint són més necessàries que l'art per entendre certes realitats.